

Den næste sag på dagsordenen var:
13) Første behandling af lovforslag nr. L 217: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).
 Af justitsministeren (Bjørn Westh).
 (Fremsat 6/4 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Det hænder af og til, at Folketinget af pressen eller af andre beskyldes for lovjaskeri, fordi der ikke tages tid nok til en ordentlig gennemgang af et givet forslag. En sådan kritik kan ikke blive relevant i forbindelse med det her lovforslag. Spørgsmålet om procesbevillinger har faktisk været drøftet i Folketinget tre gange i løbet af de sidste seks år og har været genstand for to udvalgsbetænkninger fra Retsplejerådet.

De to gange, det har været til første behandling, var ved den konservative regerings forslag om at flytte kompetencen til at give procesbevilling til domstolene. Af disse førstebehandlinger fremgik det, at en række partier, herunder Socialdemokratiet, foretrak, at kompetencen blev henlagt til et særligt nævn, uanset at Retsplejerådet som sin vurdering havde peget på en flytning af kompetencen til domstolene.

Vores retssystem hviler på princippet om, at sager – i hvert fald på nogle få undtagelser nær – skal kunne prøves ved to instanser. Socialdemokratiet er enig i, at det fortsat bør være sådan, og at tredjeinstans' væsentligste funktion skal være at tage stilling til sager af principiel karakter, herunder at fastlægge en retspraksis eller at vurdere, om den bestående retspraksis fortsat er rimelig, eller om den eventuelt skal ændres.

Jeg kan fra det sidste par års drøftelser her i Folketinget f.eks. nævne spørgsmålet om den nuværende praksis ved fastsættelse af bidragspligt ved skilsmisse og også spørgsmålet om udmåling af straf ved spirituskørsel med dødelig udgang som områder, hvor justitsministeren jo netop har givet tilsagn om at medvirke til, at sagerne indbringes for Højesteret med henblik på en vurdering af, om praksis stadig væk er rimelig.

Da Retsplejerådet i sin betænkning pegede på, at kompetencen til at meddele tredjeinstansbevilling burde henlægges til domstolene, var

rådets begrundelse, dels at tredjeinstansbevilling bør være undtagelsen og forbeholdt principielle sager, dels at bevillinger bør gives efter ensartede og faste retningslinjer.

Rådet mente endvidere, at hvis kompetencen blev tillagt et nævn, ville der være risiko for en usikker praksis og for, at der i højere grad ville blive givet tilladelser til konkrete sager frem for til principielle sager.

Socialdemokratiet er enig med Retsplejerådet i dets betragtninger om principielle sager og om, at det skal ske efter faste og ensartede retningslinjer. Men vi deler ikke Retsplejerådets betænkkelighed ved at overgive kompetencen til et nævn og da slet ikke, når nævnet får den her foreslåede sammensætning.

Jeg tror, at den almindelige borger opfatter Højesteret som så at sige den sidste og højeste retfærdighed, hvis man føler, at man har fået en urimelig behandling ved de øvrige domstole, og i tråd hermed vil borgeren også opleve, at en tilfaldelse eller et afslag til tredjeinstans givet af Højesteret i virkeligheden er en stillingtagen til den konkrete sag.

Både domstolene og vi andre, som beskæftiger os med retspolitik, har en fælles interesse i at bevare toinstanssystemet og reservere tredje instans til principielle sager. Ved at henlægge kompetencen til et særligt nævn får vi efter vores opfattelse også over for borgerne understreget disse principielle synspunkter.

Jeg skal slutte dette indlæg med at henvise til det brev, som Højesterets præsident for nogen tid siden skrev til justitsministeren om sagsforhold i retterne, og hvori højesteretspræsidenten gjorde opmærksom på, at en væsentlig del af de civile sager, som jo i dag frit kan indbringes for Højesteret, faktisk ikke vedrører problemer af mere generel eller principiel karakter, og at det gælder for en stor del af de nævningesager, som også kan komme til Højesteret.

Højesteretspræsidentens brev understreger, at hvis vi ønsker at fastholde Højesteret som den instans, der fastlægger retspraksis, er der behov for mere grundlæggende overvejelser om en retsreform, både hvad angår at få lavet et egentligt toinstanssystem for nævningesager, og hvad angår reglerne for fordeling af sager mellem retterne.

Justitsministeren har tidligere i denne vinter været ude med nogle overvejelser i denne forbindelse, og jeg skal kun sige, at i Socialdemokratiet støtter vi meget, at der bliver sat konkret gang i disse overvejelser. Vi tror, at det er en væsentlig ting at få lavet en sådan retsreform.